

Stichting Behoud Joodse begraafplaats Oisterwijk

Opgericht 16 april 2012
KvK-nummer 55119271
Raborekening NL35 RABO 0144 0193 02
Secretaris J. Germans
Hertog Hendriklaan 11 5062 CJ Oisterwijk
info@jb-oisterwijk.nl
www.jb-oisterwijk.nl
ANBI

Jaarverslag 2019 Stichting Behoud Joodse begraafplaats.

Algemeen

De Stichting Behoud Joodse Begraafplaats Oisterwijk is opgericht op 16 april 2012. Doel van de Stichting is het behouden en restaureren van de Joodse Begraafplaats, gelegen aan de Hondsbegselaan (ongenummerd) te Oisterwijk.

Het logo. Frisse kleuren die u ongetwijfeld herkent als de kleuren van het Joods Historisch Museum in Amsterdam.

Uit de statuten: De stichting heeft ten doel: de ondersteuning en bevordering van de instandhouding van de Israëlitische begraafplaats te Oisterwijk in verband met de cultuurhistorische waarde van de begraafplaats met inachtneming van de voorschriften van de Joodse Codex zoals deze wordt gehanteerd en uitgelegd door het Opperrabbinat voor Nederland en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door het (doen) onderhouden en restaureren van de Joodse begraafplaats te Oisterwijk en het daartoe verwerven van (financiële) middelen.

Het bestuur bestaat uit K. Welmers voorzitter; Dr. Ir. J. Germans secretaris; Mr. J. A. D. M. Vrijdag penningmeester; Mevr. M. Wagenaar-van Oss, de heren R. E. Vis, P.H.J. v.d. Plas, J.J. van den Bijgaart en F.J.W.M. Tabbers, leden.

De begraafplaats betreft een Rijksmonument nr. 46806. De Stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel nr. 55119271. Rabobankrekening NL35RABO0144019302. Door de belastingdienst is de Stichting aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)

De begraafplaats is eigendom van de Stichting Joods begrafeniswezen Brabant, Hendrik Casimirstraat 23 5616BJ Eindhoven. Voorzitter is Marijke Wagenaar- van Oss en secretaris is Berry Rosenberg.

Op 12 augustus 2019 is de algemene ledenvergadering gehouden.

In de algemene ledenvergadering is Sjef van den Bijgaart met algemene stemmen benoemd tot lid van het bestuur.

De penningmeester Joep Vrijdag deelt mede dat onze Stichting al vanaf 1 januari 2014 een Culturele ANBI status heeft.

Er is kennis gemaakt met de heer E.G. Wilborts die medio 2020 zijn woonhuis gaat bouwen op het braakliggend terrein naast de begraafplaats.

Door de gemeente Oisterwijk is in september 2019 de jaarlijkse monumentenprijs toegekend aan de vrijwilligers van de Stichting Behoud Joodse begraafplaats Oisterwijk. Ter gelegenheid daarvan heeft De Stichting Joods Begrafeniswezen Brabant voor de Stichting Behoud Joodse begraafplaats Oisterwijk een boom geplant in de Negev woestijn.

Financiën

De jaarrekening 2018 werd goedgekeurd en tevens wordt besloten in de jaarrekening voortaan een post voor onderhoud op te nemen. Ook bij de aanvraag van projecten en gelden daarvoor zal een bedrag voor toekomstig onderhoud worden begroot. Er zal een meer-jaren onderhoudsplan worden opgesteld. Het gaat om onderhoud van de muur, het metaheerhuisje, de grafstenen op de begraafplaats en ook het terrein rondom de begraafplaats. Hierbij zal ook gebruik worden gemaakt van de uitkomsten van de inspectie van de Monumentenwacht in 2020.

Struikelstenen

De in 2017 opgerichte werkgroep Struikelstenen, onderdeel van de Stichting Behoud Joodse Begraafplaats Oisterwijk, heeft in 2019 de eerste struikelstenen gelegd voor uit Oisterwijk gedeporteerde en omgebrachte Joden. Tijdens een bijzondere en emotionele plechtigheid werden in het bijzijn van 35 nabestaanden uit 7 verschillende landen 11 struikelstenen gelegd. In november 2020 hopen wij de laatste 11 stenen te leggen.

Berging

Om de begraafplaats en het metaheerhuisje netjes en opgeruimd te houden ontstond de behoefte aan een bescheiden berging op het terrein nabij de begraafplaats. In 2018 zijn daar plannen voor gemaakt en een tekening, is er een gesprek met de gemeente geweest, en zijn er gelden verworven voor de bouw. In het voorjaar van 2019 is gestart met de bouw. Vele vrijwilligers hebben meegeholpen aan de bouw. Graafwerk, betonstorten, metselwerk, houtwerk, dakpannen leggen etc. Er is een toilet gemaakt en de buurman stelt stroom en water beschikbaar. Het is een bijzonder fraaie berging geworden, prachtig en stijlvol ingepast in de omgeving. Een echte aanwinst voor de begraafplaats. Dankzij de inzet van de vrijwilligers kon een gedeelte van de verkregen subsidie worden teruggegeven of in het onderhoudsfonds worden gestort.

Vertaling Memorboek/Pinkas

De plannen om de Pinkassiem¹ uit Oisterwijk te laten vertalen hebben in het afgelopen jaar verder vorm gekregen. In december van het verslagjaar was de ruwe vertaling klaar.

Op de achterzijde van het boek wordt onderstaande tekst weergegeven:

In de eerste helft van de 18e eeuw ontstond in Oisterwijk (Noord-Brabant) een joodse gemeente van marskramers, slachters en handelaren in gebruikte kleding. De gemeente breidde zich uit en in 1757 werd opperrabbijn Jekoetiel Zuskind aangesteld voor de Meijerij van Den Bosch en omstreken met als standplaats Oisterwijk. Als eerste rabbijn in Brabant schreef hij een Pinkas en Memorboek en schiep daarmee een (geloofs)band tussen de van heinde en ver komende Joden. Deze handschriften bevinden zich in de Bibliotheca Rosenthaliana te Amsterdam. De handgeschreven boekwerkjes in het Hebreeuws, Jiddisch, Aramees en Nederlands zijn vertaald door Jenneken Schouten². Zij heeft niet alleen alles naar het Nederlands vertaald, maar ook de betekenissen toegelicht. De inhoud geeft ongetwijfeld aanleiding voor nader onderzoek om nog meer inzicht te krijgen in de geschiedenis van de joodse gemeenschap van Oisterwijk. Bart Wallet en Rachel Boertjens geven in een inleiding een toelichting op de betekenis van deze Pinkas. Wallet is verbonden aan de VU Amsterdam en aan de UvA en gespecialiseerd in de geschiedenis van met name het vroegmoderne en moderne Jodendom in Nederland. Boertjens is conservator bij de Bibliotheca Rosenthaliana en gespecialiseerd in joodse cultuur en geschiedenis. Lokaal historicus Wim de Bakker gaat in op het verleden van de joodse gemeenschap in Oisterwijk.

Het boek getiteld *Pinkas en Memorboek van de joodse gemeente Oisterwijk* wordt in april 2020 gedrukt. De presentatie is door corona epidemie uitgesteld. Het boek wordt uitgegeven door de Stichting Het Kwartier van Oisterwijk. De verkoopprijs is vastgesteld op € 24,95

Anne Frankboom en holocaust monument.

In 2017 is aan de begraafplaats een 'Anne Frank boom' geschonken. De boom is een opgekweekte zaailing van de kastanjeboom die bij het Achterhuis van Anne Frank in Amsterdam stond. De boom is goed aangeslagen. In januari 2020 heeft de werkgroep struikelstenen op verzoek van de Gemeente Oisterwijk de Holocaustherdenking georganiseerd met gebruikmaking van het Levenslicht Monument ontworpen door Daan Roosegaarde. Onderdeel van de Levenslicht waren 500 oplichtende stenen. Na afloop zijn de stenen in dezelfde vormgegeven rondom de Anne Frankboom op de begraafplaats gelegd, als blijvende herinnering aan Anne Frank en de Holocaust.

Openstelling

¹ In 1756 vestigde de opperrabbijn Jekoetiel ben Sueskind zich in Oisterwijk. Samen met de voormannen van de Joodse gemeente schreef hij enkele pinkassiem en een memorboek.

Deze handschriften zijn opgenomen in de Bibliotheca Rosenthaliana, Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam. Het zijn handgeschreven manuscripten in de Jiddische en Hebreeuwse taal en dateren uit 1764, 1770 en 1781. Het zijn Joodse pinkassiem en voor een deel ook memorboek. De pinkassiem zijn van grote betekenis voor de geschiedenis van de joden in Brabant in de 18^e eeuw en geven inzicht in de samenstelling en het functioneren van de Joodse gemeenschap in Oisterwijk.

² Jenneken Schouten (1995), Afgestudeerd Hebrew and Jewish Studies te Amsterdam en afgestudeerd Translation Studies te Leiden. Zij studeerde hiervoor Hebreeuwse en Joodse studies en Engelse taal en literatuur aan de Universiteit te Leiden (en heeft ruime ervaring met archiefwerk met Jiddische handschriften en Hebreeuwse teksten.

Ongeveer 700 bezoekers hebben in 2019 de begraafplaats bezocht. Individueel en in groepsverband. We ontvangen veel positieve reacties op zowel de resultaten van de restauratie als op de openstelling.

Elke laatste zondag van de maand van april tot en met oktober is er om 11.00 uur een rondleiding o.l.v. een gids van Heemkundekring De Kleine Meijerij. Daarnaast kunnen groepen een rondleiding krijgen op afspraak. Dat kan op elke dag behalve op zaterdag, de Sabbat.

Op de vrijdagen van 1 mei tot 1 oktober was de begraafplaats open voor het publiek van 10.00 uur tot 16.00 uur. Er wordt dan door 2 vrijwilligers informatie gegeven en toezicht gehouden.

Daarnaast worden rondleidingen gehouden voor individuele belangstellenden die bijvoorbeeld een familiegraf zoeken en voor sponsors

In maart hebben 27 vrijwilligers deelgenomen aan NL-doet en hebben de begraafplaats en het bos eromheen opgeruimd. Er is een grindbak gemaakt rondom het metaheerhuisje voor de waterafvoer en er zijn bladvangsers aangebracht.

In 2019 werd wederom deelgenomen aan de landelijke Monumentendag.

Op 26 oktober 2019 hebben vele vrijwilligers van de begraafplaats meegewerkt aan het herdenkings- en bevrijdingsfeest ter gelegenheid van de bevrijding van Oisterwijk 75 jaar geleden.

In november is een bezoek gebracht aan Monument van Riel in Heukelom als dank voor het werk van de vele vrijwilligers (30) van de begraafplaats.

Voortgang restauratie en onderhoudsplan.

In het afgelopen jaar is een inventarisatie gemaakt van het te verwachten onderhoud in de komende 5 jaar (2020-2026). Deze opsomming kan als een onderhoudsplan worden gezien.

Grafstenen

Er zijn circa 10 grafstenen die gerestaureerd moeten worden. Afgebrokkelde stukken aanlijmen. Doken uitslijpen en opnieuw aanbrengen. Roestvorming tegen gaan.

Metsel- en voegwerk omheiningsmuur

Aanbrengen algendoder op ezelsrug

Verwijderen alg-aanslag op ezelsrug dmv stoomcleanen lakken kalkuitbloei kalkwassen (1 daggeld)

Gehele muur aan 2 zijden stoomcleanen om geen vlekkelig geheel te krijgen. Uitgangspunt: muur moet niet nieuw worden!

Behandeling tegen alg-aangroei dmv aanbrengen waterafstotend middel op basis van bijenwas Uithakken bestaand voegwerk (220m1 muur aan beiden zijden, 0,5m hoog)

Gevel schoonspoelen onder regelbare druk.

Aanbrengen nieuw voegwerk met kalkmortel, platvol doorgestreekt, conform omliggend werk

Verspreid repareren van voegwerk, uitvoering conform omliggend werk.

Plaatselijk metselwerk herstel dmv inboeten of steenreparaties. Conform omliggend werk.

Opname ronde incl. metsel- en voegwerkherstel van muur en metaheerhuisje in jaar 6

Schilderwerk metaheerhuisje

Onderhoud schilderwerk houten onderdelen metaheerhuisje (in jaar 6 van het onderhoudsplan)

2x kozijn buitenzijde met dubbele deur (waarvan 1 set dubbele deuren met ruit).

2 raampjes buitenzijde aan de achterzijde

Bewerkingen en systeem houtwerk dekkend.

Voor de uitvoering hiervan dient de komende 5 jaar circa 70.000,= te worden ingezameld / gereserveerd.

Convenant.

Alle afspraken, tussen de eigenaar, De Stichting Joods begrafeniswezen Brabant en de Stichting Behoud Joodse Begraafplaats Oisterwijk zullen in een convenant worden opgenomen.

Oisterwijk, 22 juli 2020

Kees Welmers

In verband met het coronavirus is dit jaarverslag na raadpleging per mail vastgesteld.

J. Germans (secretaris)

K. Welmers (voorzitter)

CONCEPT